

Türkiye’de Gruplarla Sosyal Hizmet Müdahalelerine İlişkin Deneysel Araştırmalar: Sistematiik Derleme

A Systematic Review of Experimental Research on Group Social Work Interventions in Türkiye

Furkan Muzaffer ALATAŞ¹, Merve Deniz PAK GÜRE^{*1},

¹Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Türkiye

Özet

Amaç: Bu çalışma Türkiye’de grupla sosyal hizmet uygulamalarına ilişkin yapılmış araştırma makalelerini sistematiik bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışma, Türkiye’de grupla sosyal hizmet alanında yapılan deneysel araştırmaları inceleyen sistematiik bir derlemedir. Bu sistematiik derleme kapsamında, 2004–2024 yılları arasında yayımlanan Türkçe makaleler Google Scholar, Ulakbim TR Dizin, Web of Science ve DergiPark veri tabanlarında PRISMA protokolü doğrultusunda taranmış ve uygun kriterleri karşılayan 24 makale incelemeye alınmıştır. Veriler, araştırmacılarca hazırlanan inceleme formuyla toplanıp yapılan grup çalışmaları betimsel ve müdahale özellikleri açısından analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya dâhil edilen makalelerin büyük çoğunluğunun 2016 sonrası yayımlandığı ve en fazla yayının 2018 ve 2020 yılında gerçekleştiği belirlenmiştir. Araştırmaların yarıdan fazlası nicel desende yapılmıştır. Çalışmalarda; sosyal hizmet bölümü öğrencileri, ergen kızlar, kadın hükümlüler, depresyon tanısı almış bireyler, diyaliz hastaları, sığınma evindeki kadınlar, huzurevi sakinleri, şehit aileleri ve ruh sağlığı profesyonelleri gibi farklı müdahale alanlarını temsil eden gruplarla çalışıldığı görülmüştür. Tüm grup çalışmaları yüz yüze gerçekleştirilmiş ve büyük çoğunluğu küçük gruplarla yürütülmüştür. Müdahale temaları arasında özsaygı, iletişim, problem çözme, sosyal destek, umutsuzluk, travma sonrası gelişim ve

*Yazışma Adresi: Merve Deniz Pak Güre, Başkent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara, Türkiye

E-posta adresi: mervedenizpak@gmail.com

Gönderim Tarihi: 16 Haziran 2025. Kabul Tarihi: 15 Ağustos 2025.

Yazar sırasına göre ORCID: 0009-0004-8850-9369; 0000-0001-7060-3729

kişisel güçlenme öne çıkmıştır. Çalışmaların çoğunda grup süreci sonrası olumlu gelişmeler tespit edilmiş ve değerlendirme araçlarıyla bu gelişmeler ölçülebilir biçimde raporlanmıştır.

Sonuç: Elde edilen bulgular, grupla sosyal hizmet müdahalelerinin Türkiye’de farklı müracaatçı gruplarla yapıldığını ve özellikle psiko-sosyal destek alanında işlevsel sonuçlar ürettiğini göstermektedir. Ancak çalışmaların büyük kısmının genç ve çocuklara odaklanması, diğer dezavantajlı gruplara (kadınlar, kronik hastalar, engelliler, yaşlılar vb.) yönelik müdahalelerin henüz sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, grup temelli sosyal hizmet uygulamalarının çeşitlendirilmesi ve farklı hedef gruplara yaygınlaştırılması gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Grup çalışması, gruplarla sosyal hizmet, mezzo düzey sosyal hizmet uygulaması

Abstract:

Objective: This study aims to systematically review the research articles on group social work practices in Turkey.

Material and Method: This study is a systematic review of experimental research articles on group social work in Turkey. Within the scope of this systematic review, a literature search was conducted in accordance with the PRISMA protocol in Google Scholar, Ulakbim TR Index, Web of Science, and DergiPark databases for Turkish-language articles published between 2004 and 2024. A total of 24 articles that met the inclusion criteria were included in the analysis. Data were collected using a review form prepared by the researchers and the group studies were analyzed in terms of descriptive and intervention characteristics.

Results: It was determined that most of the articles included in the study were published after 2016 and the most intensive publication occurred in 2018 and 2020. The studies included diverse participant groups representing various fields of social work intervention, such as social work students, adolescent girls, female inmates, individuals diagnosed with depression, dialysis patients, women in shelters, elderly residents in nursing homes, families of martyrs, and mental health professionals. All group work was face-to-face, and the majority was conducted in small groups. Intervention themes included self-esteem, communication, problem solving, social support, hopelessness, posttraumatic development and personal

empowerment. In most of the studies, positive developments were identified after the group process and these developments were measurably reported with evaluation tools.

Conclusion: The findings show that group social work interventions are carried out with different client groups in Turkey and produce functional results especially in the field of psycho-social support. However, the fact that most of the studies focus on youth and children reveals that interventions for other disadvantaged groups (women, chronically ill, disabled, elderly, etc.) are still limited. This situation points to the necessity of diversifying group-based social service practices and extending them to different target groups. In addition, the fact that most of the interventions are face-to-face suggests that there is a need for research on group work in digital environments.

Keywords: Group work, social work with groups, mezzo level social work practice

© 2025 Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. Tüm Hakları Saklıdır.

1. Giriş

Sosyal hizmet, bireylerin, ailelerin, grupların ve toplumların refahını artırmak amacıyla sosyal değişimi destekleyen, insan ilişkilerini güçlendiren ve toplumsal adaleti sağlamayı amaçlayan mesleki ve akademik bir disiplindir (International Federation of Social Workers [IFSW], 2014). Temel değerleri insan hakları, sosyal adalet ve insan onuruna saygıdır (IFSW, 2014). Sosyal hizmetin temel amacı, bireylerin ve toplulukların sosyal işlevselliğini artırmak, yaşam kalitelerini yükseltmek ve sosyal sorunlara yönelik çözüm üretmektir. Aynı zamanda, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi ve sosyal eşitsizliklerin azaltılması da sosyal hizmetin önemli hedeflerindendir (Duyan, 2003). Sosyal hizmet uygulamaları üç temel düzeyde gerçekleştirilmektedir. Mikro düzey, bireyler, aileler ve küçük gruplarla doğrudan yapılan danışmanlık, psikososyal destek ve sosyal yardım çalışmalarını kapsamaktadır (Hepworth, Rooney, Rooney ve Strom-Gottfried, 2017). Mezzo düzey, okullar, hastaneler, bakım merkezleri ve dernekler gibi kurum ve küçük topluluklarla yürütülen grup çalışmaları ve örgütsel hizmetleri içermektedir (Northen ve Kurland, 2001). Makro düzey ise sosyal politika geliştirme, yasa yapımı, toplumsal savunuculuk ve kamuoyu oluşturma gibi toplumun tamamına yönelik müdahale ve planlamaları içermektedir (Brueggemann, 2006).

Grupla çalışma, sosyal hizmet uygulamalarında bireylerin sosyal etkileşim ve dayanışma becerilerini geliştirmelerine, ortak sorunlara kolektif çözümler üretmelerine ve sosyal destek ağları oluşturmalarına

olanak tanıyan etkili bir müdahale yöntemidir (Davies, 2024). Grupla sosyal hizmet, kökenleri 20. yüzyılın başındaki sosyal reform hareketlerine dayanan ve grup dinamikleri, karşılıklı etkileşim ve kolektif güçlenme ilkeleri üzerine inşa edilmiş bir müdahale biçimidir (Toseland ve Rivas, 2017). Bu yaklaşım, bireylerin yalnızca kendi sorunlarıyla başa çıkmalarını değil, aynı zamanda grup üyeleriyle dayanışma ve karşılıklı öğrenme yoluyla sosyal becerilerini geliştirmelerini hedefler. Grup süreci; amaç belirleme, güvenli bir ortam oluşturma, etkileşimi kolaylaştırma, çatışma çözümü ve grup kapanışı gibi aşamaları içerir. Böylece, grup hem bir destek sistemi hem de değişim için bir öğrenme alanı işlevi görür.

Grupla sosyal hizmet uygulamaları, bireylerin sosyal işlevselliklerini artırmayı, karşılaştıkları sorunlarla başa çıkma kapasitelerini güçlendirmeyi ve toplumsal uyumlarını desteklemeyi amaçlamaktadır (Duyan, 2003). Bu müdahale biçimi; çocuklar, ergenler, kadınlar, engelli bireyler, yaşlılar, göçmenler ve farklı meslek grupları gibi çeşitli hedef kitlelere yönelik olarak uygulanmaktadır. Örneğin, çocuklar ve ergenlerle yürütülen grup çalışmaları; sosyal becerilerin geliştirilmesi, akran ilişkilerinin güçlendirilmesi ve okul uyumunun artırılması hedeflerine yöneliktir (Ducca Cisneros ve Arias Astray, 2020; Dari, Chan ve Del Re, 2021; Tekindal ve Negiz, 2018; Çolak, 2020). Kadınlarla yapılan uygulamalarda toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemek ve güçlenmelerini sağlamak amaçlanmaktadır (Tunç, 2013; Saban ve Pak Güre, 2024; Tekindal, 2019; Kelebek Küçükarslan, 2024). Engelli bireylerle yapılan grup çalışmaları sosyal entegrasyonu desteklemeyi ve yaşam kalitesini artırmayı hedeflerken (Akgün ve Gökçearsan Çıfci, 2010); yaşlı bireylerle yürütülen müdahalelerde sosyal izolasyonu azaltmak ve toplumsal katılımı teşvik etmek ön plandadır (Yanardağ ve Özkan, 2023). Göçmenlerle gerçekleştirilen grup çalışmaları ise uyum sürecini kolaylaştırmak ve sosyal destek ağları oluşturmak amacıyla uygulanmaktadır (Hernández-Plaza, Alonso-Morillejo ve Pozo-Muñoz, 2006). Ayrıca, mesleki gruplara yönelik müdahaleler de dikkat çekmektedir. Örneğin, Sütçü ve Demirel'in (2023) çalışmasında, hastane güvenlik görevlilerine yönelik olarak öfke kontrolü temelli bir grup çalışması önerilmiş ve bu müdahalenin, katılımcıların öfke farkındalıklarını artırarak olumsuz davranışların önüne geçilmesine katkı sağlayabileceği belirtilmiştir.

Türkiye'de grupla sosyal hizmet uygulamaları, sosyal hizmet disiplininin mezzo düzey müdahale alanlarından biri olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Ege ve Tekindal, 2022; Pak Güre ve Erdoğan, 2024). Özellikle klinik, bağımlılık, afet, okul, sağlık, adalet ve göç gibi farklı hizmet alanlarında grup temelli müdahaleler; bireylerin güçlenmesini, sosyal destek ağlarının genişlemesini ve toplumsal

uyumun desteklenmesini sağlamaktadır (Cıbrı, 2022; Küçükkaraca ve Pak, 2023; Özmete, 2023). Ancak mevcut literatür incelendiğinde, Türkiye bağlamında grupla sosyal hizmet müdahalelerinin yapısını, amaçlarını, yöntemlerini ve etkililiğini sistemli bir şekilde ortaya koyan derlemelerin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmak amacıyla, Türkiye’de grupla sosyal hizmet uygulamalarına ilişkin yapılmış araştırma makalelerini sistematik bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, belirlenen araştırmalar PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) protokolü doğrultusunda seçilmiş, değerlendirilmiş ve bulgular bütüncül bir bakış açısıyla sentezlenmiştir. Bu kapsamda, çalışma özellikle Türkiye’deki ulusal literatürü görünür kılmayı ve grupla sosyal hizmet alanındaki yerel bilgi birikimini haritalandırmayı amaçlamaktadır.

2. Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

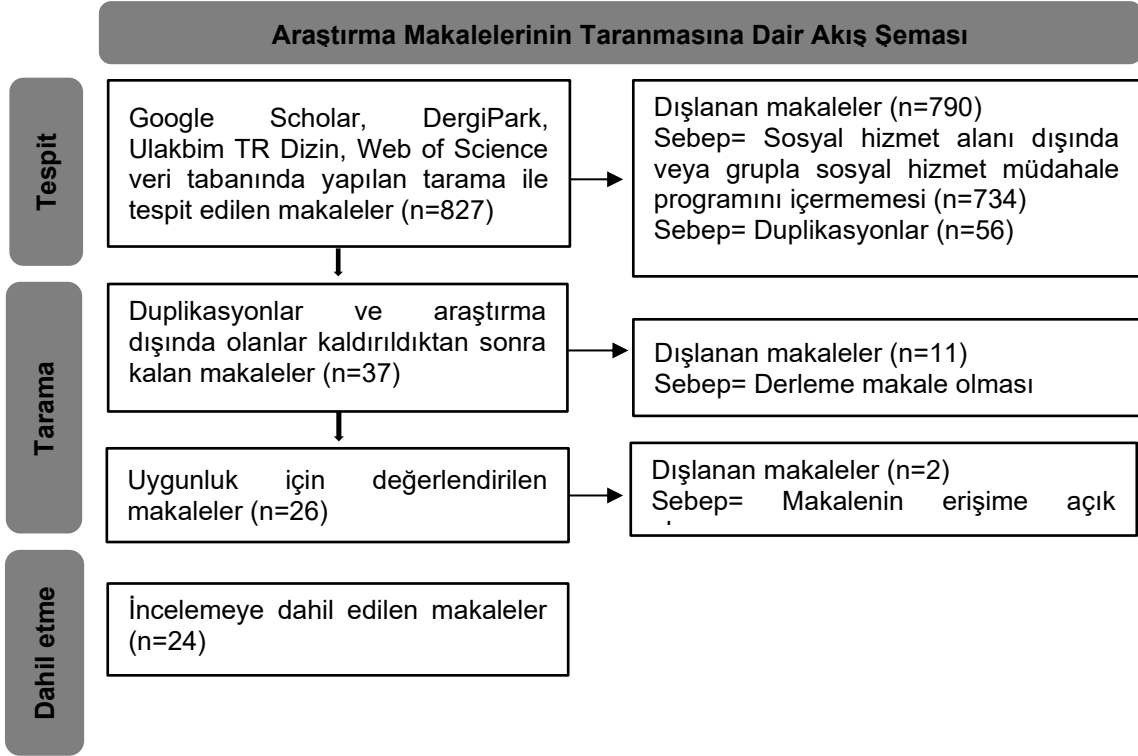
Türkiye’de yapılan gruplarla sosyal hizmet araştırma makalelerinin incelendiği bu çalışma, sistematik derleme olarak tasarlanmıştır. Sistematik derleme, belirli bir konudaki çalışmaları tanımlamak, değerlendirmek ve sentezlemek için kullanılan yapılandırılmış bir yöntemdir. Bu çalışmada, sistematik bir literatür taraması yapılmış; seçilen çalışmalar eleştirel olarak değerlendirilmiş ve bulgular alandaki bilgi birikimine katkı sağlayacak biçimde sentezlenmiştir (Crisp, 2015). İnceleme süreci, sistematik derleme ve meta-analiz raporlamaları için geliştirilen PRISMA protokolüne göre yürütülmüş; bu protokol, sürecin şeffaf ve güvenilir olmasına katkı sunmuştur (Page vd., 2021).

Veri Toplama Süreci

Bu sistematik derlemeye yalnızca belirli nitelikleri taşıyan araştırma makaleleri dahil edilmiştir. Dahil etme kriterleri şu şekilde belirlenmiştir: Çalışmaların tamamının Türkiye’de gerçekleştirilmiş olması, Türkçe yazılmış olması, araştırma türünde olması ve grupla sosyal hizmet alanında bir müdahaleyi içeren ampirik bir araştırma olması gerekmektedir. Teorik çalışmalar, sistematik derleme/ meta analiz çalışmaları, kitap veya kitap bölümleri, bildiriler, tezler ve yurt dışında yürütülmüş çalışmalar kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca yalnızca tam metnine erişim sağlanabilen ve 01.01.2004 ile 31.12.2024 tarihleri arasında yayımlanmış makaleler değerlendirmeye alınmıştır. Literatür taraması kapsamında Google Scholar, Ulakbim TR Dizin, Web of Science ve DergiPark veri tabanlarında ilgili yıl aralığı filtrelenmiş; ardından “sosyal hizmet ve grupla

çalışma”, “sosyal hizmet ve grup terapisi”, “gruplarla sosyal hizmet” ve “grup odaklı sosyal hizmet” gibi anahtar kelimelerle yalnızca Türkçe makaleler taranmıştır. Makalelerin PRISMA akış şemasına göre sınıflandırılması Şekil 1’de sunulmaktadır. Bu akışa göre 24 araştırma makalesi çalışmaya dahil edilmiştir.

Şekil 1. PRISMA Protokolü Doğrultusunda Hazırlanan Makalelerinin Taranmasına Dair Akış Şeması

Verilerin Analizi

Makalelere ilişkin verilerin sistemli biçimde toplanabilmesi için araştırmacılar tarafından bir inceleme formu hazırlanmıştır. Bu form iki temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde her makaleye ait yazar adı, yayın yılı, yayımlandığı dergi ve araştırma deseni gibi bibliyografik ve yöntemsel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise grupla sosyal hizmet müdahalesinin hangi hedef gruplara yönelik olarak gerçekleştirildiği, oturum sayısı, katılımcı sayısı, kullanılan veri toplama yöntemleri ve elde edilen sonuçlara dair detaylar sistematik olarak kaydedilmiştir.

3. Bulgular

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, tanımlayıcı özellikler ve grup çalışması müdahale özellikleri olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

Tablo 1. Tanımlayıcı Bulgular

Makalenin Yayınlandığı Yıl	Sayı	%
2004	1	4,17
2009	1	4,17
2010	1	4,17
2011	1	4,17
2013	2	8,33
2015	1	4,17
2016	2	8,33
2017	2	8,33
2018	5	20,83
2019	1	4,17
2020	5	20,83
2023	2	8,33
Toplam	24	100,00
Araştırma Deseni		
Nicel desen	15	62,50
Karma desen	7	29,17
Nitel desen	2	8,33
Toplam	24	100,0
Makalenin Yayınlandığı Dergi		
Toplum ve Sosyal Hizmet	5	20,81
Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi	3	12,50
Journal of International Social Research	3	12,50
Turkish Studies	2	8,32
Aile ve Toplum	1	4,17
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	4,17
Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi	1	4,17
Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi	1	4,17
Elementary Education Online	1	4,17
Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal	1	4,17
Journal of Human Sciences	1	4,17
Journal of Social and Humanities Sciences Research	1	4,17
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi	1	4,17
Turkish Studies-Economics, Finance, Politics	1	4,17
Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi	1	4,17
Toplam	24	100,0

Çalışma kapsamına alınan makalelerin yayınlandığı yıllara göre dağılımı incelendiğinde, en fazla yayının 2018 (n = 5, % 20,8) ve 2020 yıllarında (n = 5, % 20,8) gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunu 2013, 2016, 2017 ve 2023 yılı (n = 2; % 8,3) izlemiştir. Diğer yıllarda ise birer makale yayımlandığı saptanmıştır. Bu dağılım, son yıllarda gruplarla sosyal hizmet müdahalelerine yönelik akademik üretimin artış eğiliminde olduğunu göstermektedir. Araştırma desenlerine bakıldığında ise, nicel desenli çalışmaların (n = 15; % 62,5) çoğunlukta olduğu, bunu karma desenli (n = 7; % 29,17) ve nitel desenli (n = 2; % 8,33) çalışmaların izlediği tespit edilmiştir. Makalelerin yayımlandığı dergiler incelendiğinde, en fazla makalenin Toplum ve Sosyal Hizmet (n = 5; % 20,81) dergisinde yayımlandığı; bunu Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi (n = 3, % 12,5)

ve Journal of International Social Research (n = 3, % 12,5), Turkish Studies (n = 2, % 8,3) dergilerinin takip ettiği belirlenmiştir. Diğer dergilerde ise birer makale yayımlandığı ortaya konulmuştur.

Tablo 2. Grup Çalışmasını Tanımlayan Özellikler

Hedef Gruplar	Sayı	%
Eğitim ve Öğrenci Grupları (Sosyal hizmet bölümü öğrencileri, ergen kızlar, lise öğrencileri)	7	29,17
Sağlık Temelli Gruplar (Diyaliz hastaları, sigara bırakma polikliniği, majör depresyonlu kadınlar, depresyon tanılı üniversite öğrencileri, kronik böbrek yetmezliği olan hastalar)	5	20,83
Adli veya Koruma Altındaki Gruplar (Kadın hükümlüler, cinsel suçtan hükümlü çocuklar, yetiştirme yurdunda kalan gençler, sığınma evindeki kadınlar)	5	20,83
Aile ve Toplumsal Cinsiyet Roller ile İlgili Gruplar (Evlilik ilişkilerinde sorun yaşayan kadınlar, çocukları okula devam eden anneler)	3	12,50
Travma / Kayıp Yaşamış Gruplar (Şehit aileleri, trafik kazasında yeti yitimi yaşamış bireyler)	2	8,33
Yaşlılık / Gelişimsel Gruplar (Huzurevinde kalan yaşlılar)	1	4,17
Profesyonel Gruplar (Ruh sağlığı profesyonelleri)	1	4,17
Toplam	24	100,0
Müdahale Alanı*		
Okul Sosyal Hizmeti	6	21,43
Tıbbi Sosyal Hizmet	5	17,86
Çocuklarla Sosyal Hizmet	4	14,29
Adli Sosyal Hizmet	4	14,29
Psikiyatrik Sosyal Hizmet	4	14,29
Feminist Sosyal Hizmet	3	10,71
Gerontolojik Sosyal Hizmet	1	3,57
Mesleki/Profesyonel Gruplarla SH	1	3,57
Toplam	28	100,0
Grup Müdahalesinin Kapsamı		
Küçük grup (n<20)	20	83,33
Büyük grup (n>20)	4	16,67
Toplam	24	100,0

*Bir grup çalışması birden fazla müdahale alanını içerebilmektedir.

Çalışma grupları incelendiğinde, toplamda 24 farklı gruba yer verildiği görülmektedir. Bu gruplar, içerik benzerliklerine göre tematik kategorilere ayrılmış ve bu doğrultuda bir frekans analizi gerçekleştirilmiştir. En fazla sayıda çalışmanın yer aldığı kategori, eğitim gruplarıdır (n = 7). Bu grupta ağırlıklı olarak sosyal hizmet bölümü öğrencilerine yönelik çalışmalar yer almakta olup, bunun yanında ergen kızlar ve lise öğrencileri de bu kategori altında değerlendirilmiştir. Sağlık temelli gruplar (n = 5) ikinci sırada yer almakta ve bu gruba diyaliz hastaları, kronik böbrek yetmezliği olanlar, sigara bırakma polikliniğine başvuran bireyler ve

depresyon tanısı almış bireyler dâhil edilmiştir. Bunu takiben, adli ya da koruma altındaki gruplar (n = 5) da aynı sıklıkta temsil edilmektedir. Bu grupta yer alanlar arasında kadın hükümlüler, cinsel suçtan hükümlü çocuklar, yetiştirme yurdunda kalan gençler ve sığınma evinde kalan kadınlar bulunmaktadır. Aile ve toplumsal rollerle ilişkili gruplar (n = 3) arasında ise evlilik ilişkilerinde sorun yaşayan kadınlar ve çocukları okula devam eden anneler yer almaktadır. Travma veya kayıp yaşamış bireyler (n = 2) olarak sınıflandırılan gruplar, trafik kazası sonucu yeti yitimi yaşayan bireyler ve şehit aileleri şeklindedir. Yaşlılık ya da gelişimsel dönem grubu olarak yalnızca huzurevinde kalan yaşlılara (n = 1) yönelik bir çalışmaya rastlanmıştır. Son olarak, profesyonel gruplar (n = 1) kategorisinde yalnızca ruh sağlığı profesyonellerine yönelik bir çalışma yer almaktadır.

Çalışma grupları, sosyal hizmetin uygulama alanları doğrultusunda kategorize edildiğinde, çok boyutlu bir müdahale alanı çeşitliliği göze çarpmaktadır. Gruplar, sosyal hizmetin farklı uzmanlaşma alanlarına göre sınıflandırılmış ve bu doğrultuda frekans analizi yapılmıştır. En fazla gruba yer verilen alan, eğitim ortamlarında sosyal hizmettir (n = 6). Bu kapsamda, sosyal hizmet bölümü öğrencileri, lise öğrencileri gibi bireylerle yürütülen çalışmalar yer almaktadır. Bu sonuç, sosyal hizmet eğitimi içerisinde öğrencilerle yapılan uygulamalı çalışmaların ağırlığını göstermektedir. Bunu takiben, tıbbi sosyal hizmet alanı (n = 5) dikkat çekmektedir. Diyaliz hastaları, kronik böbrek yetmezliği olan bireyler, sigara bırakma polikliniğine başvuranlar ve depresyon tanılı bireylerle yürütülen çalışmalar bu kapsamda değerlendirilmiştir. Çocuklarla sosyal hizmet (n = 4) de oldukça temsil edilen bir müdahale alanı olmuştur. Cinsel suçtan hükümlü çocuklar, yetiştirme yurdunda kalan gençler, ergen kızlar ve cinsel istismar mağduru kız çocuklarına yönelik çalışmalar bu başlık altında toplanmıştır. Bu bulgu, çocuk koruma alanının sosyal hizmet uygulamalarında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Adli sosyal hizmet uygulamaları da benzer şekilde dört gruba ulaşmıştır. Kadın hükümlüler, cinsel suçtan hükümlü çocuklar ve sığınma evindeki kadınlar bu kapsama girmektedir. Ailelerle ve kadınlarla sosyal hizmet alanında üç grup yer almaktadır. Evlilik ilişkilerinde sorun yaşayan kadınlar, çocukları okula devam eden anneler ve sığınma evindeki kadınlar bu kapsamda değerlendirilmiştir. Psikiyatrik sosyal hizmet alanındaki uygulamalarda ise travma ve yas önemli bir yer tutmaktadır. Şehit aileleri ile trafik kazasında yeti yitimi yaşamış bireyler bu grupta yer almıştır. Diğer kapsamda ise majör depresyon tanısı almış bireyler ve ruh sağlığı profesyonelleriyle yapılan çalışmalar yer almaktadır. Yaşlılarla sosyal hizmet alanında ise yalnızca bir grup huzurevinde kalan yaşlılar üzerinden

temsil edilmiştir. Son olarak, mesleki/profesyonel gruplarla sosyal hizmet (n = 1) kapsamında yalnızca ruh sağlığı profesyonellerine yönelik bir çalışma yer almıştır.

Grup müdahalelerinin kapsamına bakıldığında ise, çalışmaların çoğunluğunun küçük gruplarla (n = 20; % 83,33), kalanının ise büyük gruplarla (n > 20) (n = 4; % 16,67) gerçekleştirildiği saptanmıştır.

Tablo 3, Türkiye’de grupla sosyal hizmet müdahaleleri kapsamında yürütülen araştırmalara dair temel bilgileri özetlemektedir. Bu kapsamda, her bir çalışmanın yazarı ve yılı, örneklem özellikleri, müdahalenin sıklığı ve süresi, hedeflenen çalışma grubu, kullanılan değerlendirme araçları ve elde edilen bulgular sistematik şekilde sunulmuştur. Tabloda yer alan bilgiler, farklı örneklerle gerçekleştirilen grup çalışmalarının yapısını ve uygulama çeşitliliğini görünür kılarken; kullanılan araçlar ve elde edilen sonuçlar aracılığıyla da müdahalelerin etkililiğine ilişkin genel bir çerçeve sunmaktadır.

Tablo 3. Grupla Sosyal Hizmet Müdahaleleri Kapsamında Yapılan Çalışmalara İlişkin Bilgiler

Yazar ve Yıl	Örneklem	Müdahale sıklığı ve süresi	Çalışma Grubu	Değerlendirme Araçları	Sonuçlar
Duyan ve Gökçearslan, 2004	DG:14 KG:- N=14	9 oturum/ 50-90’	Ruh sağlığı profesyonelleri	Edwards Kişisel Tercih Envanteri, grup süreci raporları	Sosyal grup çalışması ile duyguları anlama, sebat, şefkat ve ilgi gösterme skorlarında artış; kendini suçlama ve saldırganlık skorlarında düşüş tespit edilmiştir.
Baykara Acar, 2009	DG:12 KG:12 N=24	12 oturum/ 120’	Cinsel suçtan hükümlü çocuklar	Coopersmih Benlik saygısı Envanteri, Sosyal İlişki Alt Ölçeği, Empatik Beceri Ölçeği, Sosyal İlişki Alt Ölçeği	Çocukların sosyal ilişki düzeylerinde anlamlı bir artış gözlemlenirken; benlik saygısı ve empatik becerilerde kontrol grubuna kıyasla artış olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.
Akgün ve Polat Uluocak, 2010	DG:12 KG:- N=12	12 oturum/ 120’	Evlilik ilişkilerinde sorun yaşayan kadınlar	Evlilik Yaşam Ölçeği, Evlilikte Sorun Çözme Ölçeği	Evlilikte çatışma ve problem çözme, iletişim becerileri alanlarındaki skorlarda artış görülmüştür.
Reçber, 2011	DG:17 KG:17 N=34	10 oturum/ -	Yetiştirme yurdunda kalan gençler	Lise Öğrencileri Özsaygı Envanteri	Korunma Gereksinimi Olan Ergenler-Özsaygı Geliştirme Programı sonunda deney grubundaki gençlerin özsaygı düzeylerindeki artış, kontrol grubuna göre daha yüksektir.
Ateş, 2012	DG:6 KG:- N=6	4 oturum/ 60’	Sigara bırakma polikliniğine başvuran bireyler	Grup süreci raporları	Sigarayı bırakma sürecinde grup çalışmasının, tıbbi tedaviye ek olarak psiko-sosyal destek açısından etkili olduğu görülmüştür.
Kaplan, 2013	DG:8 KG:- N=8	3 oturum/ 90’	Diyaliz hastaları	Grup süreci raporları	Grup çalışması sonucunda, diyaliz hastaları ve yakınlarının sorunlarla baş etme becerilerinde artış sağlanmıştır.
Duyan ve Altınova, 2015	DG:37 KG:33 N=70	12 oturum/ 120’	Sosyal hizmet bölümü öğrencileri	Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği	Grup çalışmasına katılan sosyal hizmet öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinde anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir.
İçağasıoğlu Çoban ve Bulut, 2016a	DG:15 KG:- N=15	11 oturum/ 120’	Cinsel istismar mağduru ergen kızlar	Problem Çözme Envanteri ve Kısa Semptom Envanteri	Grup temelli sosyal hizmet müdahalesine katılan ergenlerde akran ilişkilerinde gelişme ve problem çözme becerilerinde ilerleme gözlemlenmiştir.

*DG: Deney grubu, KG: Kontrol grubu, N: Toplam Katılımcı Sayısı

Tablo 3. Grupla Sosyal Hizmet Müdahaleleri Kapsamında Yapılan Çalışmalara İlişkin Bilgiler (devam)

Yazar ve Yıl	Örneklem	Müdahale sıklığı ve süresi	Çalışma Grubu	Değerlendirme Araçları	Sonuçlar
İçağasıoğlu Çoban ve Bulut, 2016b	DG:8 KG:- N=8	8 oturum/ 60'	Ergen kızlar	Güçler Güçlükler TR Ergen Formu	Grup çalışmasında ergenlik dönemine özgü çeşitli konular ele alınmış; müdahale sonunda katılımcıların problem çözme becerilerinde artış ve güçlük puanlarında azalma gözlemlenmiştir. Gençler, gruptan fayda sağladıklarını, kendilerini güvende hissettiklerini ve aile ilişkilerinde olumlu gelişmeler yaşadıklarını belirtmişlerdir.
Gökçearslan Çifçi ve Altınova, 2017	DG:28 KG:26 N=54	12 oturum/ 180'	Sosyal hizmet bölümü öğrencileri	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı çalışmada deney grubundaki öğrencilerin iletişim becerileri anlamlı düzeyde gelişirken, kontrol grubunda değişim gözlenmemiştir.
Akgün ve Duyan, 2017	DG:5 KG:- N=5	8 oturum/ 90'	Kadın hükümlüler	Sürekli Öfke – Öfke İfade Tarz Ölçeği	Grup çalışması, kadın hükümlülerin öfke düzeylerinde anlamlı ve olumlu bir değişim sağlamıştır ($p<0,05$).
Oral ve Tuncay, 2018	DG:12 KG:10 N=22	12 oturum/ 90'	Majör depresyon tanılı kadınlar	Beck Depresyon Envanteri ve Sosyal Problem Çözme Envanteri- Kısa Formu, grup süreci raporları	Kişilerarası ilişkiler psikoterapisi temelli grup müdahalesi, majör depresyon tanılı kadınların depresyon düzeylerini azaltmada ve sosyal problem çözme becerilerini geliştirmede anlamlı etki göstermiştir; nitel bulgular da bu sonuçları desteklemiştir.
Artan ve Alsancak, 2018	DG:7 KG:- N=7	8 oturum/ 120'	Depresyon tanılı üniversite öğrencileri	Beck Depresyon Ölçeği	Grup terapisi, öğrencilerin depresyon düzeylerini düşürmüştür; bilişsel süreçlerde olumlu değişimler sağlamıştır. Katılımcıların görüşleri de bu bulguları desteklemiş, akut depresyon grubunda yüksek oranda tedaviye yanıt alınmıştır.

*DG: Deney grubu, KG: Kontrol grubu, N: Toplam Katılımcı Sayısı

Tablo 3. Grupla Sosyal Hizmet Müdahaleleri Kapsamında Yapılan Çalışmalara İlişkin Bilgiler (devam)

Yazar ve Yıl	Örneklem	Müdahale sıklığı ve süresi	Çalışma Grubu	Değerlendirme Araçları	Sonuçlar
Er, Yıldırım, Çınar ve Kısa, 2018	DG:6 KG:- N=6	6 oturum/ -	Şehit aileleri	Beck Depresyon Ölçeği, Temel Yas Unsurları Ölçeği	Katılımcıların depresyon düzeylerinde ve yaşla başa çıkma becerilerinde olumlu yönde bir değişim olduğunu, yani müdahalenin iyileşmeye katkı sağladığını göstermiştir.
Akgün, 2018	DG:7 KG:- N=7	6 oturum/ 90'	Kadın hükümlüler	Görüşme Formu, Sosyal Sorun Çözme Ölçeği	Grup çalışması sonrası kadın hükümlülerin sosyal problem çözme becerileri artmış; sorunlara daha olumlu ve rasyonel yaklaşıtları, olumsuz yaklaşım düzeylerinin ise azaldığı bulunmuştur.
Akın, 2018	DG:5 KG:- N=5	6 oturum/ 60'	Lise öğrencileri	İletişim Becerileri Ölçeği	Çözüm odaklı grup çalışması, iletişim problemi yaşayan meslek lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerini artırmada etkili olmuş; ön test-son test puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur.
Erzeybek, 2019	DG:5 KG:- N=5	7 oturum/ 90'	Sığınma evindeki kadınlar	Sosyal Sorun Çözme Envanteri	Katılımcıların problem çözme becerilerinde belirgin bir gelişme olduğu ve sorunlara yönelik bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkilerinin önceki duruma kıyasla daha dengeli bir şekilde ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.
Karahan ve Duyan, 2020	DG:29 KG:- N= 29	1 oturum/ 120'	Sosyal hizmet bölümü öğrencileri	Sağırılar Hakkındaki Düşünceler Ölçeği	Türk İşaret Dili atölyesi, sosyal hizmet öğrencilerinin sağır bireylerle iletişime yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmiş; katılımcıların ilgili ölçek puanlarında anlamlı artış gözlemlenmiştir.

*DG: Deney grubu, KG: Kontrol grubu, N: Toplam Katılımcı Sayısı

Tablo 3. Grupla Sosyal Hizmet Müdahaleleri Kapsamında Yapılan Çalışmalara İlişkin Bilgiler (devam)

Yazar ve Yıl	Örneklem	Müdahale sıklığı ve süresi	Çalışma Grubu	Değerlendirme Araçları	Sonuçlar
Karaman, Artan ve Cebeci, 2020	DG:11 KG:- N=11	8 oturum/ 90'	Sosyal hizmet bölümü öğrencileri	Kişisel Gelişim Yönelimi Ölçeği, Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Kişiler Arası İletişim Becerileri Ölçeği	Grup çalışması, öğrencilerin kişisel gelişim becerilerini artırmış; ön test-son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.
Cebeci, Artan ve Karaman, 2020	DG:7 KG:- N=7	7 oturum/ 75'	Sosyal hizmet bölümü öğrencileri	Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği	Grup çalışması sonrasında stajyer öğrencilerin iş bulma kaygısı ve umutsuzluk puanlarında belirgin bir azalma gözlenmiş, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.
Doğan ve Öztürk, 2020	DG:5 KG:- N=5	8 oturum/ -'	Kronik böbrek yetmezliği olan hastalar	Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	Grup çalışması, kronik böbrek yetmezliği hastalarında etkileşimi ve sosyal destek algısını artırmış; psikososyal iyilik hâlini desteklemede etkili bir müdahale olarak değerlendirilmiştir.
Akarçay Ulutaş ve Tuncay, 2020	DG:4 KG:- N=4	12 oturum/ -'	Trafik kazasında yeti yetimi yaşamış bireyler	Travma Sonrası Gelişim Ölçeği	Trafik kazası sonrası yeti yitimi yaşayan bireylerle yürütülen grup çalışması, travma sonrası gelişim ve sosyal işlevselliği desteklemiş; aile desteği, maneviyat ve sosyal çevrenin bu sürece olumlu katkı sağladığı görülmüştür.
Karabulut, 2023	DG:30 KG:- N=30	8 oturum/ 60'	Çocukları okula devam eden anneler	Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzı Ölçeği	Katılımcıların sürekli öfke düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir azalma gözlenirken, öfke kontrol becerilerinde anlamlı bir artış tespit edilmiştir.

*DG: Deney grubu, KG: Kontrol grubu, N: Toplam Katılımcı Sayısı

4. Tartışma

Bu çalışmanın kapsamında, Türkiye’de grupla sosyal hizmet müdahalelerine ilişkin yapılan araştırmalar sistematik bir şekilde incelenerek, müdahalelerin kapsamı, yöntemi, hedef grupları ve etkililik düzeylerine dair genel bir değerlendirme sunulmuştur. İncelenen makalelerin yayın yıllarına göre dağılımı, grupla sosyal hizmet müdahalelerine yönelik akademik ilginin özellikle son yıllarda belirgin biçimde arttığını göstermektedir. Yayınların büyük bölümü 2018 ve 2020 yıllarında yoğunlaşmıştır. Bu da güncel sosyal sorunlara müdahalede grup temelli yaklaşımlara artan ihtiyaç ve yönelimin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim Pak Güre ve Erdoğan’ın (2024) Türkiye’de lisansüstü tezler üzerine yaptığı sistematik incelemede, en fazla çalışmanın 2018 sonrası dönemde yoğunlaştığı ve 2022 yılında zirve yaptığı görülmektedir. Bu durum, güncel sosyal sorunlara müdahalede grup temelli yaklaşımlara yönelik akademik farkındalığın ve araştırma motivasyonunun güçlendiğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Araştırma desenlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, nicel çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durum, grupla sosyal hizmet müdahalelerinin ölçülebilir çıktılarla değerlendirilmesine verilen önemi ortaya koymaktadır. Ancak nitel ve karma desenli çalışmaların da azımsanmayacak bir orana sahip olması, uygulamaların hem deneyimsel boyutlarının hem de istatistiksel etkilerinin araştırılmasına duyulan ilgiyi yansıtmaktadır. Yapılan bu çalışma ile Pak Güre ve Erdoğan’ın (2024) Türkiye’deki grupla sosyal hizmet tezlerine yönelik sistematik incelemesiyle örtüşmektedir. Her iki çalışmada da nicel desenlerin çoğunlukta olduğu, bunun yanında nitel ve karma desenlerin de uygulamaların deneyimsel ve duygusal boyutlarını anlamak adına değerli katkılar sunduğu ifade edilmektedir. Uluslararası literatürde gerçekleştirilen grup temelli sosyal hizmet müdahaleleri ve grup terapileri üzerine yapılan sistematik derlemeler ve meta-analizler incelendiğinde, araştırmacıların genellikle nicel ve karma yöntem desenlerini tercih ettikleri görülmektedir. Bu tercihler, müdahalelerin etkinliğini ölçme ve karşılaştırma amacıyla yapılan çalışmaların doğası gereği ortaya çıkmaktadır (Lyons, Cooper ve Lloyd-Evans, 2021).

Grupların yapısına dair bulgular incelendiğinde, küçük grupların daha sık tercih edildiği görülmüştür. Bu durum, grup dinamiklerinin daha etkili biçimde yönetilmesi, bireysel katkının artması ve güven ortamının daha kolay inşa edilmesi açısından anlamlı olduğu düşünülmektedir. Küçük grup yapısı, özellikle duygusal ve bilişsel müdahalelerin yoğun olarak kullanıldığı uygulamalar için uygun bir zemin oluşturmaktadır (Lindsay ve Orton, 2014; Movaghar ve Akbari Amarghan, 2020).

Grup çalışması müdahalelerinin büyük çoğunluğunun korunma gereksinimi olan çocuklar ve gençler, ebeveynler, kronik hastalığı olan bireyler, madde bağımlılığı veya sigara bırakma sürecindeki kişiler, üniversite öğrencileri ve kadın hükümlüler gibi kırılgan gruplara yönelik olarak planlandığı görülmektedir. Bu durum, sosyal hizmetin dezavantajlı birey gruplarına yönelik güçlendirici ve destekleyici rolünün grup düzeyinde de aktif biçimde sürdürüldüğünü göstermektedir. Benzer şekilde Pak Güre ve Erdoğan (2024) da Türkiye’de yürütülen grupla sosyal hizmet tezlerinin çoğunlukla çocuklar, gençler, kadınlar, bağımlılar ve LGBTI+’lar gibi kırılgan gruplara yönelik yapıldığını belirtmiştir. Uluslararası literatürde yer alan sosyal hizmet uygulamalarında grupla çalışma yöntemi de çoğunlukla dezavantajlı ve risk altındaki gruplarla yürütülmektedir. Ergenler, düşük gelirli aileler, mülteciler, engelli bireyler, yaşlılar ve bakım verenler bu çalışmaların odak noktası olmuştur (Hagan, 2021; Ferrari vd., 2021; Mc Veigh, 2021).

Araştırma sonuçları grupla sosyal hizmet müdahalelerinin önemli bir bölümünün çocuklarla yürütüldüğünü göstermektedir. Bu çalışmaların çoğu, korunma gereksinimi olan, sosyal dışlanma riski taşıyan ya da adalet sistemine dâhil olmuş çocuklara yönelik olarak yapılandırılmıştır. Müdahalelerde, benlik saygısı, sosyal ilişkiler, iletişim ve problem çözme becerilerinin güçlendirilmesi hedeflenmiş; kullanılan değerlendirme araçları ve elde edilen sonuçlar, çocukların psiko-sosyal gelişiminde grup çalışmalarının olumlu katkı sağladığını ortaya koymuştur. Çocukluk döneminin gelişimsel kırılganlıkları göz önüne alındığında, grupla sosyal hizmetin hem koruyucu hem de iyileştirici bir müdahale biçimi olarak etkin biçimde kullanıldığı söylenebilir. Özellikle küçük grup yapılarının tercih edilmesi, çocukların güvenli bir sosyal alan içerisinde kendilerini ifade etmelerine olanak tanımış ve grup sürecine aktif katılımlarını kolaylaştırmıştır. Uluslararası literatürde de bu çalışmalar, grupla sosyal hizmet uygulamalarının özellikle çocuklar ve gençlerle yürütülen sosyal beceri geliştirme programlarında etkili olduğunu göstermektedir (Wolstencroft vd., 2018; Aktan ve Gökçearslan, 2025).

Grupla sosyal hizmet müdahalelerinin önemli bir diğer hedef grubunu gençler oluşturmaktadır. Özellikle yetiştirme yurdunda kalan gençler, sosyal risk altındaki ergenler ve staj sürecindeki sosyal hizmet öğrencileri gibi gruplarla yürütülen müdahaleler dikkat çekmektedir. Bu çalışmalarda, özsaygı, kişisel gelişim, iletişim ve eleştirel düşünme gibi alanlarda olumlu değişimler rapor edilmiştir. Gelişimsel olarak kimlik inşası, aidiyet duygusu ve geleceğe yönelik belirsizliklerle karşı karşıya kalan gençler için grup çalışması, hem destekleyici bir sosyal ortam sunmakta hem de bireysel farkındalığı artırmaktadır (Malekoff,

2015). Uluslararası literatürde ise grupla sosyal hizmet müdahalelerinin gençler arasında özellikle üniversite öğrencileri, göçmen gençler, LGBTİ+’lar ve otizm spektrum bozukluğu tanılı ergenler ile yapıldığı görülmektedir (Dekker vd., 2019; Tyrer ve Fazel, 2014). Bu çalışmalarda grup temelli müdahalelerin, gençlerin psikososyal uyumunu artırdığı, stresle baş etme becerilerini geliştirdiği ve sosyal destek algısını güçlendirdiği rapor edilmiştir.

Grupla sosyal hizmet müdahalelerinin daha sınırlı bir kısmının kadınlara yönelik olarak yapıldığını göstermektedir. Bu müdahalelerin özellikle kadın hükümlüler, evlilik ilişkisinde sorun yaşayanlar, öfke kontrol sorunu olanlar ve depresyon tanısı almış kadın hastalar gibi kırılgan gruplara odaklandığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda kadınların sosyal problem çözme becerilerinde ve psikolojik dayanıklılıklarında anlamlı düzeyde gelişme sağlandığı belirtilmiştir. Grup süreci, kadın katılımcıların yaşadıkları sorunları ifade etmelerine, benzer deneyimlere sahip kişilerle bağ kurmalarına ve içgörü geliştirmelerine olanak sağlamıştır. Ayrıca, grup ortamının güven verici ve destekleyici yapısı sayesinde, kadınların kendilerini daha açık bir şekilde ifade ettikleri ve sosyal desteği daha yoğun hissettikleri anlaşılmaktadır. Kadınlara yönelik grup çalışmalarının yalnızca bireysel güçlenme değil, aynı zamanda kolektif iyileşme süreçlerine de katkı sunduğu ortaya konulmaktadır (Walton, 2022). Ancak bu müdahalelerin sayıca sınırlı oluşu, bu alanda daha fazla uygulama ve araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Grupla sosyal hizmet müdahalelerinin sağlık temelli alanlarında, özellikle kronik hastalığı olan bireyler ve trafik kazası sonrası yeti yitimi yaşayan bireyler ile yürütüldüğü görülmektedir. Kronik böbrek yetmezliği hastalarıyla yapılan grup çalışmaları, sosyal etkileşim düzeylerini ve algılanan sosyal desteği artırırken; trafik kazası geçirmiş bireylerle yapılan çalışmalarda travma sonrası gelişim ve sosyal işlevsellikte olumlu yönde değişim gözlenmiştir. Her iki örnekte de grup ortamı, bireylerin benzer yaşantılara sahip diğer kişilerle bağlantı kurmasını sağlayarak yalnızlık hissini azaltmış ve karşılıklı destek yoluyla baş etme kapasitesini güçlendirmiştir. Tıbbi sosyal hizmet kapsamında yürütülen grup çalışmalarının, bireylerin sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal iyilik hâllerinin desteklenmesinde de etkili bir araç olmaktadır (Auslander, 2000). Ancak yine sağlık temelli grupların sayıca azlığı, bu alandaki grup müdahalelerinin daha fazla yaygınlaştırılması gerektiğine işaret etmektedir.

Çalışma kapsamında incelenen gruplar, sosyal hizmet disiplininin birçok farklı müdahale alanında faaliyet gösterdiğini ortaya koymaktadır. Eğitim ortamları, tıbbi alanlar, çocuk koruma, adli hizmetler ve kadınlarla sosyal hizmet gibi alanlar sıklıkla temsil edilmiştir. Ancak bazı sosyal hizmet müdahale alanlarının yeterince kapsanmadığı görülmektedir. Örneğin engelli bireyler, göçmenler, LGBTİ+'lar, bağımlılığı olan bireyler, evsizler, çocuk işçiler, bakım veren aileler vb. gibi popülasyonların çalışma grubunda yer almaması, sosyal hizmet alanındaki çeşitliliğin ve kapsayıcılığın artırılması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, gelecekteki çalışmalarda temsil edilmeyen müracaatçı gruplara yönelik araştırmalara öncelik verilmesi önem arz etmektedir. Özellikle dezavantajlı ve görünmez grupların ihtiyaçlarının anlaşılabilmesi için nitel araştırmalara, topluluk temelli yaklaşımlara ve katılımcı araştırma yöntemlerine dayalı çalışmaların teşvik edilmesi gerekmektedir.

5. Sonuç

Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkiye'de grupla sosyal hizmet müdahaleleri alanında son yıllarda belirgin bir akademik üretim artışı yaşandığı, özellikle 2018 ve 2020 yıllarında yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırma desenleri bakımından nicel çalışmaların ağırlıkta olduğu, karma ve nitel desenlerin ise daha sınırlı sayıda tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu durum, alanda daha derinlemesine, katılımcı deneyimlerini ve sürece ilişkin nitel verileri içeren çalışmalar yapılması gerekliliğini işaret etmektedir. İncelenen makalelerin önemli bir kısmının Toplum ve Sosyal Hizmet dergisinde yayımlanması, grupla sosyal hizmet konusundaki yayın eğilimlerinin belirli dergilerde yoğunlaştığını göstermekte, bu da konu çeşitliliği ve yayın mecrası açısından genişleme ihtiyacını ortaya koymaktadır. Müdahale yapılan müracaatçı grupları incelendiğinde, gençler ve çocuk/ergen gruplarına yönelik grup çalışmalarının ön planda olduğu, yetişkinler, kadınlar ve akut/kronik hastalığı olan bireylerin ise daha sınırlı sayıda müdahale çalışmasına konu edildiği anlaşılmaktadır. Bu durum, sosyal hizmet disiplininin hassas gruplar üzerindeki dengeyi sağlama ve hizmet çeşitliliğini artırma yönünde yeni çalışmalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Müdahale alanları açısından da benzer şekilde genç ve çocuklarla sosyal hizmet alanlarının yoğun olduğu, tıbbi ve feminist sosyal hizmet alanlarında ise kısıtlı sayıda çalışma gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Ayrıca, grup müdahalelerinin tamamının yüz yüze yapılması, özellikle pandemi sonrası dönemde çevrim içi ve hibrit uygulama modellerinin de araştırılması ve uygulanabilirliğinin test edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Müdahale kapsamı bakımından küçük grup çalışmalarının

ağırlıklı olması, grupla sosyal hizmet müdahalelerinde etkileşim ve grup dinamiklerinden etkin yararlanma eğiliminin sürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda, sosyal hizmet uzmanlarının kadınlar, yaşlılar, göçmenler, engelliler ve akut/kronik hastalığı olan bireyler vb. gibi daha az çalışılan gruplarla yönelik grup müdahaleleri geliştirmeleri önerilmektedir. Ayrıca, pandemi koşullarının ve dijitalleşmenin sosyal hizmet uygulamalarına etkisi göz önünde bulundurularak, çevrim içi ve hibrit grup çalışması modelleri üzerine araştırmalar yapılması, mevcut uygulama çeşitliliğinin artırılması açısından önem arz etmektedir.

Kaynaklar

- Akarçay Ulutaş, D. ve Tuncay, T. (2020). Trafik kazası sonrası yetiyitimi yaşayan bireylerde travma sonrası gelişim üzerine bir grup çalışması. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, (16), 1-22.
- Akgün, R. (2018). Grup çalışmasının kadın hükümlülerin sosyal sorun çözme becerilerine etkisi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 4(9),129-137.
- Akgün, R. ve Duyan, V. (2017). Öfke kontrolü grup çalışmasının adam öldürme veya yaralama suçundan hüküm giymiş kadınların öfke kontrolü becerilerine etkisi. *Journal of International Social Research*, 10(53), 650-654.
- Akgün, R. ve Gökçearsan Çifci, E. (2010). Engelli çocuğa sahip ailelerde güçlendirme yaklaşımı ve sosyal destek sistemi. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, (1), 23-36.
- Akgün, R. ve Polat Uluocak, G. (2010). Evlilikte etkili iletişim ve problem çözme: bir toplum merkezindeki kadınlarla gerçekleştirilen grup çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(23), 9-22.
- Akın, E. (2018). Meslek lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin güçlendirilmesinde çözüm odaklı grup çalışmasının etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 86-97.
- Aktan, M. C. ve Gökçearsan, E. (2025). Social group work practice in coping with problematic technology use in adolescents: a mixed method. Research. *Journal of Social Service Research*, 51(2), 348-363.
- Artan, T. ve Alsancak, F. (2018). Depresyonla başetmede grupla terapi uygulaması: deneysel bir çalışma. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5(24), 1822–1828.
- Ateş, Z. B. (2012). Sigarayı bırakma tedavisinde sosyal grup çalışması. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, (2), 23-26.

- Auslander, G. K. (2000). Outcomes of *social work intervention in health care settings*. In *Behavioral Social Work in Health Care Settings* (pp. 31-46). New York: Routledge.
- Baykara Acar, Y. (2009). Grup çalışmasının cinsel suçtan hükümlü çocukların sosyal ilişki, empatik beceri ve benlik saygısına etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 20(1), 33-46.
- Brueggemann, W. G. (2006). *The practice of macro social work*. New York: Thomson Higher Education Press.
- Cebeci F., Artan, T. ve Karaman, M. (2020). Sosyal hizmet bölümü stajyer öğrencilerinin iş bulma kaygısını azaltmaya yönelik grup çalışması. *Journal of Turkish Studies*, 15(3), 1721-1738
- Cıbrır, S. E. (2022). Alkol ve madde bağımlılığında sosyal hizmet bakış açısıyla bir uygulama yöntemi: motivasyonel grup çalışması. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 241-252.
- Crisp, B. R. (2015). Systematic reviews: a social work perspective. *Australian Social Work*, 68(3), 284-295.
- Çolak, B. (2020). Çocukluk çağı cinsel istismarına maruz kalan bireylerle varoluşçu sosyal grup çalışması. *Istanbul Gelisim University Journal of Health Sciences*, (12), 415-432.
- Dari, T., Chan, C. D. ve Del Re, J. (2021). Integrating culturally responsive group work in schools to foster the development of career aspirations among marginalized youth. *The Journal for Specialists in Group Work*, 46(1), 75-89.
- Davies, B. (2024). *Use of groups in social work practice*. London: Taylor ve Francis Press.
- Dekker, V., Nauta, M. H., Timmerman, M. E., Mulder, E. J., van der Veen-Mulders, L., van den Hoofdakker, B. J., ... de Bildt, A. (2019). Social skills group training in children with autism spectrum disorder: a randomized controlled trial. *European Child-Adolescent Psychiatry*, 28, 415-424.
- Doğan, B. K. ve Öztürk, A. B. (2020). Kronik böbrek yetmezliği olan hastalar ile sosyal destek algısını geliştirmeye yönelik grup çalışması. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 28-36.
- Ducca Cisneros, L. V. ve Arias Astray, A. (2020). Social work with groups of adolescents: a literature review. *Social Work with Groups*, 43(3), 211-226.
- Duyan, V. (2003). Sosyal hizmetin işlev ve rolleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 14(2), 1-22.
- Duyan, V. ve Altınova, H. (2015). Gruplarla sosyal hizmetin sosyal hizmet öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerine etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(1), 7-22.

- Duyan, V. ve Gökçearslan, E. (2004). Sosyal grup çalışması uygulamasının psikolojik gereksinimlere etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 15(1), 61-74.
- Ege, A. ve Tekindal, M. (2022). *Grup çalışması süreci: öncesi, sırası ve sonrası. Sosyal hizmet için grup çalışması*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Er, F., Yıldırım, Ş., Çınar, A. ve Kısa, İ. (2018). Şehit ailelerine yönelik yas danışmanlığı modeline dayalı grup çalışması. *Journal of International Social Research*, 11(60), 1183-1196.
- Erzeybek, B. (2019). Nitel bir çalışma: Sığınma evindeki kadınların sorun çözme becerileri üzerine grup çalışması. *Journal of International Social Research*, 12(65), 1012-1027.
- Ferrari, A., Stark, D., Peccatori, F. A., Fern, L., Laurence, V., Gaspar, N., ...Saloustros, E. (2021). Adolescents and young adults (AYA) with cancer: a position paper from the AYA Working Group of the European Society for Medical Oncology (ESMO) and the European Society for Paediatric Oncology (SIOPE). *ESMO open*, 6(2), 100096.
- Gökçearslan Çıfci, E. ve Altınova, H. H. (2017). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı drama yöntemiyle iletişim becerisi geliştirme: ders uygulaması örneği. *İlköğretim Online*, 16(4), 1384-1394.
- Hagan, R. (2021). Loneliness, older people and a proposed social work response. *Journal of Social Work*, 21(5), 1084-1104.
- Hepworth, D. H., Rooney, R. H., Rooney, G. D. ve Strom-Gottfried, K. (2017). *Direct social work practice: Theory and skills* (10th ed.). Cengage Learning.
- Hernández-Plaza, S., Alonso-Morillejo, E. ve Pozo-Muñoz, C. (2006). Social support interventions in migrant populations. *British Journal of Social Work*, 36(7), 1151-1169.
- International Federation of Social Workers. (2014). *Global Definition of Social Work*. 30 Haziran 2025 tarihinde <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/> adresinden erişildi.
- İçağasıoğlu Çoban, A. ve Bulut, I. (2016a). cinsel istismara uğramış ergen kızlarla grup odaklı sosyal hizmet uygulaması. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 80-94.
- İçağasıoğlu Çoban, A. ve Bulut, I. (2016b). Ergenler için kentin riskleri: grupla sosyal hizmet müdahalesi örneği. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4312-4324.

- Kaplan, S. (2013). Diyaliz hastalarının ve yakınlarının diyaliz sürecinde yaşadıkları sorunların ortaya konması ve sorunlarla baş edebilme yöntemlerinin grup içinde öğretilmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, (1), 32-41.
- Karabulut, A. (2023). Öfke kontrol yöntemlerinde grup çalışmasının etkiliği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(4), 2394-2406.
- Karahan, G. ve Duyan, V. (2020). Türk İşaret Dili (TİD) atölye çalışmasının, sağır insanlarla iletişime yönelik tutumlara etkisi: sosyal hizmet öğrenci grubu araştırması. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 84-92.
- Karaman, M., Artan, T. ve Cebeci F. (2020). Grup çalışmasının sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin kişisel gelişim becerilerine etkisi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 15(6), 3013-3026.
- Kelebek Küçükarslan, G. K. (2024). Cinsel şiddete maruz kalan kadınlara yönelik feminist grup çalışması. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(29), 410-429.
- Küçükkaraca, N. ve Pak, H. (2023). İnternet bağımlılığı tedavisinde bilişsel davranışçı grup terapileri. *Bağımlılık Dergisi*, 24(4), 528-538.
- Lindsay, T. ve Orton, S. (2014). *Groupwork practice in social work*. London: Learning Matters Press.
- Lyons, N., Cooper, C. ve Lloyd-Evans, B. (2021). A systematic review and meta-analysis of group peer support interventions for people experiencing mental health conditions. *BMC Psychiatry*, 21(1), 315.
- Malekoff, A. (2015). *Group work with adolescents: Principles and practice*. Guilford Publications.
- Mc Veigh, M. J. (2021). Beyond the dawn. a literature review on technology assisted therapeutic group work interventions for children and young people who experienced maltreatment. *Social Work with Groups*, 44(4), 335-351.
- Movaghar, A. ve Akbari Amarghan, H. (2020). The effectiveness of group hope therapy in resilience and happiness of female students. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal*, 9(2), 127-134.
- Northen, H. ve Kurland, R. (2001). *Social work with groups*. New York: Columbia University Press.
- Oral, M. ve Tuncay, T. (2018). Majör depresyon tanısı almış kadınlarda kişilerarası ilişkiler terapisi yaklaşımına dayalı grupla sosyal hizmet uygulamasının depresyon ve sosyal problem çözme düzeyleri üzerine etkisi: bir karma yöntem araştırması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(2), 114-143.

- Özmete, E. (2023). *Afet Sonrası birey, grup ve toplum temelli psikososyal destek*. İstanbul: Akademisyen Kitabevi.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ...Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372.
- Pak Güre, M. D. ve Erdoğan, S. (2024). Gruplarla sosyal hizmet müdahalelerine ilişkin türkiye’deki lisansüstü tezler: sistematik bir inceleme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 156-176.
- Reçber, B. (2011). Bir özsaygı geliştirme programının yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerin özsaygı düzeyleri üzerinde etkililiği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(1), 115-132.
- Saban, A. ve Pak Güre, M. D. (2024). Feminist sosyal hizmet perspektifiyle mevsimlik tarım işçisi kadınlarda cinsel sağlık ve üreme sağlığını geliştirmeye yönelik bir grup çalışması tasarımı. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 8(1), 17-37.
- Sütçü, S. ve Demirel, A. C. (2023). Tıbbi sosyal hizmet alanında bir grup çalışması tasarımı: güvenlik görevlilerinde öfke kontrolü. *Anasay Dergisi*, 7(25), 244–256.
- Tekindal, M. (2019). Türkiye’de kadın mültecilerle feminist grup çalışması dizaynı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(43), 11-32.
- Tekindal, M. ve Negiz, E. (2018). Sosyal hizmet uygulaması olarak özel gereksinime sahip çocuklarla değerler eğitimi grup çalışması. *Journal of Awareness*, 3(5), 761-776.
- Toseland, R. W., ve Rivas, R. F. (2017). *An introduction to group work practice*. Boston: Pearson.
- Tunç, M. (2013). Feminist grup çalışması: temeli, kapsamı ve süreci. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 209-230.
- Tyrer, R. A. ve Fazel, M. (2014). School and community-based interventions for refugee and asylum seeking children: a systematic review. *PloS one*, 9(2), e89359.
- Walton, R. G. (2022). *Women in social work*. New York: Routledge Press.

- Wolstencroft, J., Robinson, L., Srinivasan, R., Kerry, E., Mandy, W., Skuse, D., ve Yates, R. (2018). A systematic review of group social skills interventions, and meta-analysis of outcomes, for children with high functioning ASD. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 48(7), 2293–2307.
- Yanardağ, R. ve Özkan, Y. (2023). Huzurevinde kalan yaşlı bireylerin yaşam doyumu düzeylerinin artırılmasına ilişkin bir grup çalışması. *Turkish Studies-Economics, Finance, Politics*, 18(3), 1143-1162.